

Bijlage 2: Nadere toelichting bij Omgevingswet, AMvB's, aanvullingswetten, invoeringsondersteuning en digitaal stelsel

a. Omgevingswet aangenomen in Eerste Kamer

De Omgevingswet wordt in mei 2016 gepubliceerd in de Staatscourant. De wet treedt echter nog niet meteen in werking want daarvoor moeten eerst de trajecten voor de AMvB's, de aanvullingswetten en de Invoeringswet worden afgerond.

Bij de plenaire behandeling van het wetsvoorstel Omgevingswet in de Eerste Kamer in maart 2016 was brede steun voor de wet. Voorafgaand aan het debat heeft de VNG standpunten aan de Kamerleden gestuurd. Dat heeft geleid tot vragen aan de minister over subsidiariteit en decentrale autonomie, het omgevingsplan, participatie en rechtsbescherming, haalbaarheid, financiën en cultuurverandering bij burgers, bedrijven en bestuurders. Ook vindt de Eerste Kamer dat pas met de AMvB's, in- en aanvullingswet veel zaken duidelijk worden. De Eerste Kamer steunt het uitgangspunt van de VNG dat de ICT op orde moet zijn voordat de Omgevingswet in werking treedt. De volgende vijf moties zijn ingediend:

1. Motie van [Groen links om instructieregels als vangnet op te nemen in de uitvoeringsregels zodat decentrale overheden in ieder geval regels moeten stellen op het gebied van geluid, geur, landschappelijke waarden en natuur](#). Volgens de Minister ondersteunt dit het beleid dat opgenomen is in het BKL;
2. Motie van [GroenLinks om beoordelingsregels voor omgevingsvergunningen zoveel mogelijk ongewijzigd over te nemen uit de huidige wet- en regelgeving](#). De Minister ziet de motie als ondersteuning van het beleid.
3. Motie van [D66 over aandacht voor grensoverschrijdende aspecten en mondiale opgaven in de Nationale Omgevingsvisie](#). De Minister ziet de motie als ondersteuning van het beleid.
4. Motie van [SP over de termijn van inwerkingtreding voor omgevingsvergunningen voor onomkeerbare activiteiten](#) te verlengen naar vier weken. De Minister heeft de motie ontraden, dit zal bij de Invoeringswet geregeld worden.
5. Motie van [PVV om in de uitwerking van de AMvB's geen maatregelen op te nemen voor het versoepelen van mogelijkheden voor de vestiging van asielzoekerscentra, moskeeën en windturbineparken](#). De Minister heeft de motie ontraden

b. Consultatie voor de AMvB's

De Omgevingswet is een kaderwet waarin onderwerpen alleen op hoofdlijnen worden geregeld. De uitwerking gebeurt in vier Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's): Omgevingsbesluit, Besluit Kwaliteit Leefomgeving, Besluit Activiteiten Leefomgeving en Besluit Bouwwerken Leefomgeving. De officiële consultatie voor de vier AMvB's onder de Omgevingswet start op 1 juli 2016 en de reactietermijn loopt tot 1 oktober 2016. In die periode worden ook de formele toetsen uitgevoerd, die behoren bij nieuwe regelgeving. Dit betreft onder meer de toets op basis van de code interbestuurlijke verhoudingen. Verder is de behandeling van de AMvB's in het parlement gelijktijdig met de consultatie.

Na de preconsultatie voor de AMvB's in 2015 voor de VNG en een aantal andere koepelorganisaties is het ministerie van IenM gestart met de verwerking van alle binnengekomen reacties. In maart 2016 heeft het ministerie van IenM enkele bestuurlijke tafels met de VNG, het IPO en de UvW georganiseerd over de AMvB's naar aanleiding van de reacties uit de preconsultatie. Bij de bestuurlijke tafels stonden het nieuwe systeem van het omgevingsplan, de bestuurlijke afwegingsruimte en de sturing op activiteiten met het omgevingsplan centraal. Er is gesproken over onderwerpen zoals de flexibiliteit van het omgevingsplan, hoe toe te werken naar een integraal omgevingsplan, de rolverdeling tussen provincie en gemeente en de gevolgen van de flexibiliteit in het omgevingsplan voor de rol van de raad. Ook is gediscussieerd over de nieuwe gemeentelijke instrumenten om te

sturen op activiteiten van complexe bedrijven, de lokale mogelijkheden voor verdeling van milieugebruiksruimte en de mogelijkheden voor maatwerkafspraken.

Voor het standpunt van de VNG bij de officiële consultatie zal in elk geval gekeken worden naar de manier waarop de punten uit de [VNG-reactie bij de pre-consultatie](#) in de AMvB's verwerkt zijn. De hoofdconclusie bij de preconsultatie was dat door het ontbreken van essentiële onderdelen van het stelsel het voor de preconsultatieversie van de AMvB's niet mogelijk was om een volledig en integraal oordeel over de systematiek en de impact van de vier AMvB's voor gemeenten te geven. De officiële consultatie staat open voor een ieder. Gemeenten kunnen zowel inbreng leveren voor de VNG-reactie als ook een eigen reactie aan minister Schultz-Van Haegen sturen.

c. Aanvullingswetten geluid, bodem, natuur en grondeigendom, Wet VTH

Voor de belangenbehartiging en voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet is de inhoud en planning van een aantal aanvullingswetten en enkele andere wetten van belang. Op dit moment lopen er trajecten voor aanvullingswetten over geluid, bodem, natuur en grondeigendom. Deze gaan op termijn op in de Omgevingswet. Hetzelfde geldt voor de Wet Vergunningverlening, toezicht en handhaving, de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen en de Erfgoedwet. Voor het onderwerp geur veehouderijen loopt een evaluatie van de Wet geurhinder en veehouderij. De resultaten van die evaluatie worden niet meegenomen in de consultatieversie van het Besluit kwaliteit leefomgeving, maar komt later via het Invoeringsbesluit alsnog in het Besluit kwaliteit leefomgeving terecht.

In de bovengenoemde aanvullingswetten en andere wetstrajecten gaat het over de volgende inhoudelijke zaken en ontwikkelingen:

- In de Aanvullingswet Geluid wordt het gebruik van geluidsproductieplafonds (gpp's) mogelijk gemaakt voor provinciale wegen en waterschapswegen. Voor rijkswegen en rijksspoorwegen gelden nu al geluidsproductieplafonds. Ook biedt de Aanvullingswet Geluid de mogelijkheid om facultatief gpp's in te zetten voor lokale wegen. Daarnaast regelt de wet een deel van het overgangsrecht voor geluid. Dit overgangsrecht is nog niet compleet en zal verder uitgewerkt worden in de periode na de consultatie.
- In de Aanvullingswet Bodem gaat het bevoegd gezag voor bodem over van provincies en 29 gemeenten naar alle gemeenten. Dit kan alleen als er duidelijkheid is over de financiering van deze taak en goed overgangsrecht zodat lopende zaken bij de provincie blijven. Belangrijk is dat er een eenduidige regeling komt voor de bodem, dat het bodembeleid niet volledig gedecentraliseerd wordt maar rijksbeleid met bandbreedten en dat bodembeleid over gaat van Saneren naar beheren.
- Voor geluid en bodem worden tevens *aanvullingsbesluiten* opgesteld die straks de vier AMvB's onder de Omgevingswet aanvullen. De Aanvullingsbesluiten geluid en bodem worden pas na de Aanvullingswetten Geluid en Bodem geschreven. De consultaties voor het aanvullingsbesluiten zijn pas in de loop van 2016, na de formele consultatie over de AMvB's Omgevingswet. Dit maakt het moeilijk om bij de consultatie van de AMvB's de volledige impact van de nieuwe regelgeving in te schatten voor geluid en bodem.
- In de Aanvullingswet Grondeigendom wordt het instrumentarium voor onteigening, voorkeursrecht, herverkaveling en kavelruil in landelijk gebied samengevoegd, vereenvoudigd en toegankelijk gemaakt. De grootste verandering is dat voor onteigening straks geen beroep meer nodig is bij de Kroon. Gemeenten en provincies krijgen zelf de bevoegdheid om over te gaan tot onteigening. Verder komt een nieuwe regeling voor vrijwillige stedelijke herverkaveling. De VNG wil voor gemeenten bereiken dat het grondbeleid geschikt wordt gemaakt voor de diverse maatschappelijke opgaven in de fysieke leefomgeving, zoals grote en kleine uitleglocaties en organische ontwikkeling. Er moet een volledig grondbeleidsinstrumentarium in de Omgevingswet komen zodat gemeenten met het instrumentarium zelf de vormgeving van hun grondbeleid kunnen bepalen, inclusief de keuze of ze een faciliterend of een actief grondbeleid of een

combinatie daarvan willen voeren. De VNG zet in op een zo volledig en eenvoudig mogelijk kostenverhaal.

- De Aanvullingswet Natuur regelt de integratie van de Wet natuurbescherming in de Omgevingswet. De Wet Natuurbescherming regelt de taken en bevoegdheden voor de bescherming van natuurgebieden en planten- en diersoorten. Ook bevat de wet regels over de jacht en over houtopstanden. De wet vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. Het wetsvoorstel Natuurbescherming is in 2015 door de Tweede en Eerste Kamer aangenomen en treedt waarschijnlijk op 1 januari 2017 in werking.
- De Wet Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) is al in werking getreden. Hierin zijn afspraken over de kwaliteitsverbetering vastgelegd waar provincies en gemeenten als bevoegd gezag verantwoordelijk voor zijn. Ook staat in de wet het basistakenpakket voor de omgevingsdiensten. Op deze wet volgen nog een AMvB VTH en een wijziging van het Besluit Omgevingsrecht. In de concept AMvB VTH wordt een vertaalslag gemaakt van de package deal over het basistakenpakket naar het Besluit omgevingsrecht (Bor). Ook zijn procescriteria opgenomen voor vergunningverlening en wordt de basis gelegd voor een gemeenschappelijk inspectiesysteem. Deze AMvB wordt in een later verwerkt in de AMvB's onder de Omgevingswet, maar is nu apart opgesteld vanwege de eerdere inwerkingtreding van de Wet VTH.
- In de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen is de privatisering van de bouwplantoets opgenomen. De VNG bekijkt op dit moment de gevolgen voor gemeenten van het wetsvoorstel dat in april 2016 aan de Tweede Kamer is gestuurd.
- De Erfgoedwet gaat over monumenten, museale objecten, musea en archeologie op het land en onder water. Deze wet bundelt zes bestaande wetten en een regeling voor behoud en beheer van het cultureel erfgoed in Nederland en er worden een aantal nieuwe bepalingen toegevoegd. Het uitgangspunt is dat de beschermingsniveaus zoals die in de huidige wetten en regelingen gelden tenminste worden gehandhaafd.

d. Beleidsrijke onderwerpen in Invoeringswet en Invoeringsbesluit

In de Invoeringswet en het Invoeringsbesluit worden de inwerkingtreding en het overgangsrecht voor respectievelijk de Omgevingswet en de AMvB's geregeld. In het voorjaar van 2016 was een eerste concept van de Invoeringswet Omgevingswet gereed voor enkele interne en externe toetsen en een informele gedachtewisseling met de VNG in het eerste kwartaal van 2016. De officiële consultatie start op 1 november 2016 en duurt tot 1 januari 2017. Een belangrijk lobbypunt van de VNG bij de Invoeringswet is de herziening van de huidige bestemmingsplannen. Wanneer moet dit voor de laatste keer in de oude stijl worden gedaan en hoe voorkom je dat gemeenten onnodige kosten moeten maken door bestemmingsplannen gedwongen door de nieuwe wet versneld te laten herzien? Hiervoor zijn verschillende scenario's mogelijk, waaronder het loslaten van de huidige actualiseringsplicht in combinatie van een deadline van het overgaan op het nieuwe regime.

Het ministerie van IenM heeft ervoor gekozen om ook enkele beleidsrijke onderwerpen via de Invoeringswet of het Invoeringsbesluit te regelen. Dit zijn:

- Schade, nadeelcompensatie (nog niet ingevuld in de Omgevingswet);
- Mogelijke splitsing bouwactiviteit in een technisch en ruimtelijk deel;
- Juridische borging van digitale voorzieningen;
- Strafrechtelijke handhaving (nog niet ingevuld in de Omgevingswet);
- Geureggeving veehouderij (dit wordt geregeld in het Invoerings*besluit*).

De beleidskeuzes over de beleidsrijke onderwerpen moeten nog gemaakt worden. De VNG is samen met gemeenten in (ambtelijk) overleg met het ministerie over die beleidskeuzes.

e. Collectieve invoeringsondersteuning voor gemeenten

Voor de invoering van de Omgevingswet is een effectieve ondersteuning van gemeenten en de andere betrokken partijen nodig om de verbeterdoelen bij de Omgevingswet te kunnen realiseren. Er zal op meerdere niveaus zal worden gewerkt aan de invoering van de Omgevingswet. Ten eerste op

het niveau van de individuele gemeente of omgevingsdienst die zal moeten kijken naar de benodigde aanpassingen binnen de eigen organisatie, eigen besluitvorming en beleid en samenwerking in de regio. Om gemeenten en omgevingsdiensten bij de invoering te ondersteunen wordt ook gekeken naar collectieve aanpak van de invoeringsondersteuning. Dit gebeurt collectief met gemeenten en omgevingsdiensten in VNG-verband en collectief met de medeoverheden (provincies, waterschappen en Rijkswaterstaat).

Voor deze collectieve aanpak zullen wij enkele belangrijke aspecten toelichten, te weten de gemeentelijke regie voor een vraaggestuurde aanpak, het belang van de gezamenlijke aanpak, de noodzaak van een andere manier van denken en de uitgangspunten van de VNG bij de invoeringsondersteuning.

Regie bij gemeenten

Gemeenten hebben proactief zelf de regie opgepakt voor de invoering van de Omgevingswet. De ervaringen met de decentralisaties in het sociale domein hebben laten zien dat bij een dergelijke grote verandering zoals de Omgevingswet gemeenten zelf regie op de eigen opgave moeten en willen hebben. Door de veranderingen, zoals de uitbreiding van bestuurlijke afwegingsruimte, een andere relatie tussen gemeenten en samenleving en de andere bestuurslagen, een integrale benadering van de fysieke leefomgeving en aanpassing van de informatievoorziening, wordt de invoering van de Omgevingswet steeds meer gezien als de vierde decentralisatie of als een logisch vervolg op de decentralisaties in het sociale domein. Duidelijk is in ieder geval dat de Omgevingswet vergaande gevolgen heeft voor de huidige manier van besturen, organiseren en communiceren van gemeenten. Daarbij komt bij dat het verandertraject voor elke gemeente anders is door de verschillen tussen de gemeenten, de lokale kleuring en ambities die zij zelf nastreven en de startsituatie.

Invoering op lokaal niveau en gezamenlijke aanpak

De invoering van de Omgevingswet zal primair op lokaal niveau moeten gebeuren, maar heeft ook een collectieve component. De reden waarom invoering primair op lokaal gebeurt, is om recht te doen aan de lokale bestuurlijke afwegingsruimte. Op lokaal niveau vindt de dialoog plaats, zowel intern tussen de verschillende disciplines binnen de gemeentelijke organisatie, als ook in de samenleving met inwoners, ondernemers en met de andere overheidslagen en gemeenten in de regio. Tegelijkertijd is het veranderproces ook iets wat gemeenten verbindt. De uitwisseling van kennis en ervaringen via bijeenkomsten, digitale fora, intervisie, praktijkvoorbeelden, samen leren in praktijkgroepen via pilots en experimenten etc. is daarbij essentieel. Ook het samen ontwikkelen en gebruiken van juridische bouwstenen, collectieve voorzieningen in de informatievoorzieningen het tijdig inbrengen van de gemeentelijke visie, ervaringen en vragen aan de Haagse tafel zijn van groot belang. Op dit vlak biedt de VNG als vereniging van 390 gemeenten meerwaarde. Zo hebben gemeenten samen met de VNG onlangs met succes ervoor gezorgd dat gemeenten beter worden betrokken bij de ontwikkeling van de digitale informatievoorziening. Strategische kwesties in de visie en de doelarchitectuur voor het digitale stelsel worden na input van een grote groep gemeentelijke

informatiemangers nu aangepast zodat voor gemeenten een werkbaar digitaal stelsel wordt opgeleverd. Deze belangrijke rol van gemeenten bij het digitaliseringstraject willen we behouden in het verdere traject. Ook speelt de VNG bij de invoering van de Omgevingswet een rol bij het verbinden van bestaande netwerken en het opzetten van nieuwe netwerken. Zo is voor de Omgevingswet een netwerk met de contactpersonen bij gemeenten opgezet. Inmiddels zijn 370 gemeenten en 13 omgevingsdiensten aangesloten. Het netwerk van contactpersonen worden ondersteund door werkateliers. Verder hebben circa 70 mensen van gemeenten meegewerkt aan de verkenning voor de informatievoorziening (VIVO). Er worden kennisproducten (zoals de juridische routeplanner) en een opleidingsprogramma ontwikkeld. Ook werkt de VNG samen met partijen als G32, G4, P10, Omgevingsdienst.nl, GGDD/GHOR, VGS, VDP en IMG. Verder bundelt VNG de krachten van gemeenten samen met IPO en UvW. Waar mogelijk wordt voor de invoeringsondersteuning interbestuurlijk samengewerkt. Dit past in de geest van de wet en bespaart kosten. Zo worden bijvoorbeeld samen met G32, RWS, IPO en UvW regionale bijeenkomsten georganiseerd om de bewustwording te vergroten.

Omdenken bij de invoering

De andere manier van denken en werken bij de Omgevingswet vraagt ook een andere manier van denken en werken van de VNG bij de invoeringsondersteuning. De ondersteuning start vanuit de behoefte, vragen en ervaringen uit de gemeentelijke praktijk. Voor de gemeentelijke praktijk zijn de manier van denken en werken bij bestuurlijke afwegingsruimte en samenwerking met andere overheden belangrijke veranderingen. Daarom wil de VNG bij de invoering veel aandacht besteden aan deze aspecten. Het gevolg van meer afwegingsruimte, meer maatwerk en open normen is dat in veel gevallen pas bij concrete invulling duidelijk is in hoeverre een functie van locatie of een activiteit mogelijk is, of mogelijk gemaakt kan worden. Dit vraagt een andere houding van gemeenten. Zij moeten hun keuzes voldoende onderbouwen en meer dan nu moeten verantwoorden richting hun inwoners. De inwoners zelf krijgen ook een andere rol door de aandacht voor burgerparticipatie en doordat de Omgevingswet het belang van de initiatiefnemer centraal stelt. Gemeenten zullen hierop moeten inspelen en hun gedrag richting hun inwoners en de initiatiefnemers hierop moeten aanpassen. Daarbij komt dat gemeenten voor een meer integrale aanpak meer samen gaan werken met de andere overheden in de ketens voor visie- en beleidsontwikkeling, vergunningverlening, toezicht en handhaving. Dit alles heeft een grote impact voor gemeenten. Daarom is het belangrijk om als VNG hier op in te spelen en te kiezen voor een aanpak waarbij samen met gemeenten wordt gewerkt aan antwoorden op de vragen en aan oplossingen die ruimte laten voor lokale invulling.

Uitgangspunten VNG voor invoeringsondersteuning gemeenten

De bovenstaande ontwikkelingen hebben gevolgen voor de uitgangspunten van de VNG bij de invoering Omgevingswet met gemeenten. Deze uitgangspunten van de VNG zijn:

- Vraaggerichte aanpak, dus op basis van vragen uit de gemeentelijke praktijk;
- Samenwerking met gemeenten waar het meerwaarde heeft om onderwerpen collectief op te pakken;
- Actief de verbinding tot stand tussen de deelaspecten die spelen bij invoering Omgevingswet, zoals veranderingen in regelgeving, werkprocessen, besluitvorming, digitale informatievoorziening, personeel & competenties, financiën en communicatie;
- Acties en activiteiten gebeuren altijd met betrokkenheid vanuit gemeenten;
- Werken aan een netwerk van netwerken;
- Interbestuurlijk zaken samen oppakken wanneer dat samen kan.

Op basis van deze uitgangspunten werkt de VNG samen met gemeenten de komende jaren aan het invoeringsprogramma om te zorgen dat gemeenten de opgave van de invoering Omgevingswet goed kunnen invullen. De opgave voor gemeenten is om te zorgen dat zij zijn voorbereid op hun nieuwe rol bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet en dat ze in de eigen organisatie en in de eigen omgeving coalities vormen over de grenzen van disciplines en beleidsdomeinen heen om dat mogelijk

maken. Dit is nodig om te bereiken dat:

- Gemeenten de kwaliteit van gebiedsgericht werken hebben vormgegeven en ze de mogelijkheden die de wet biedt kunnen benutten;
- De gemeentelijke dienstverlening naar inwoners en ondernemers is aangepast aan de mogelijkheden van de Omgevingswet;
- De interne werkprocessen zijn aangepast en in de organisatie zijn de benodigde competenties beschikbaar;
- De informatievoorziening is aangepast aan de Omgevingswet en aangesloten op het landelijke stelsel.

f. Belang digitale informatievoorziening bij Omgevingswet

De informatievoorziening is een belangrijke factor voor een succesvolle invoering van de Omgevingswet. Enerzijds moet een Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) worden ontwikkeld dat voldoet aan de behoefte van inwoners, bedrijven en gemeenten. Anderzijds moet ook de gemeentelijke informatievoorziening zo worden ingericht dat het goed aansluit op het landelijke DSO, de dienstverlening aan de inwoners en ondernemers ondersteunt en bijdraagt aan de doelen van de Omgevingswet (inzichtelijkheid, gebruik van bestuurlijke afwegingsruimte, integrale benadering van de leefomgeving, versnelling en verbetering van procedures). Deze punten lichten wij in deze paragraaf verder toe.

Voor de Omgevingswet moeten de bestaande informatievoorzieningen aangepast worden en gemeenten, burgers en bedrijven moeten daarmee kunnen werken. In ieder geval moeten de huidige voorzieningen voor ruimtelijke plannen en vergunningverlening (ruimtelijkeplannen.nl) en vergunningverlening (OLO en AIM) tijdig zijn aangepast zodat de integrale omgevingsplannen en -vergunningen 'leesbaar' zijn voor gemeenten, burgers en bedrijven. Anders weten zij niet welke regels gelden voor een specifieke locatie en welke activiteiten wel of niet zijn toegestaan volgens het omgevingsplan en de omgevingsvergunningen. Dit past ook in de trend en de behoefte van gemeenten om steeds slimmer en digitaler met hun inwoners te overleggen en informatie te delen. Daarbij is belangrijk dat de voorzieningen zo zijn ingericht dat ze de dienstverlening aan burgers en bedrijven door gemeenten faciliteren.

Echter, om echt efficiencyvoordelen te behalen is volgens het ministerie van IenM naast de aanpassing ook een flinke uitbreiding nodig naar een landelijk stelsel met informatiehuizen en moet meer gewerkt worden met standaarden. De informatiehuizen zijn volgens het ministerie nodig voor meer hergebruik van gegevens om op die manier het gebruik van bestuurlijke afwegingsruimte zo goedkoop mogelijk te maken. De VNG deelt dit vergezicht, maar vindt ten eerste dat daar wel een solide financiële onderbouwing onder moet liggen. De informatiehuizen zijn duur en daarom moet volgens de VNG per informatiehuis met een businesscase worden onderbouwd of het een goede investering is. Data aanleveren valideren en koppelen aan de juiste locatie en besluiten kost immers geld, evenals het koppelen van de onderzoeksgegevens en besluiten over bestuurlijke afwegingsruimte aan de andere onderdelen van het digitale stelsel voor het fysieke domein en aan bestaande basisadministraties.

Ten tweede is voor de VNG belangrijk dat die uitbreiding met informatiehuizen echt meerwaarde voor gemeenten heeft bij de bestuurlijke afwegingsruimte, anders kan de VNG dit complexe en kostbare traject niet steunen. Meerwaarde voor gemeenten betekent dat de informatiehuizen met gegevens over geluidsbelasting, natuur, water- en luchtkwaliteit, etc. toegevoegde waarde leveren voor de bestuurlijke afwegingsruimte en bijdragen aan de vermindering van de onderzoekslasten (d.w.z. gegevens moeten herbruikbaar zijn en standhouden bij de Raad van State). Ook moet het stelsel bijdragen aan betere dienstverlening aan burgers en ondernemers, moet het stelsel de samenwerking tussen gemeenten, omgevingsdiensten en andere overheden faciliteren en moet het stelsel ervoor zorgen dat burgers en bedrijven hun veranderende rol effectief kunnen invullen als initiatiefnemer en bij burgerparticipatie. De ontwikkeling van dit hele stelsel is complex, daarom is het belangrijk voor

gemeenten dat de besluitvorming gefaseerd gebeurt om grip te kunnen houden op de ontwikkelingen, de uitvoerbaarheid en de kosten.

Tot slot moeten alle gemeenten worden aangesloten op het digitale stelsel en moeten hun achterliggende processystemen hieraan koppelen. De mate waarin het Rijk de aansluiting van gemeenten faciliteert heeft ook grote financiële gevolgen. Hierover moet nog onderhandeld worden. Tot nu toe is er bij overleg over de kosten van de digitalisering van uitgegaan dat het Rijk tot en met de gegevensknooppunten zou faciliteren als onderdeel van de investeringskosten. Het aansluiten op en gebruik maken van de landelijke voorziening door overheden is immers onlosmakelijk verbonden met deze landelijke voorziening zelf. Dit is gedaan om de gezamenlijke verantwoordelijkheid te behouden. Het voorkomt dat het Rijk digitale voorziening ontwikkelt met goedkope standaarden, terwijl deze standaarden voor de andere overheden leiden tot hoge kosten om op de landelijke voorziening aan te sluiten. Gemeenten willen dat hierbij proactief wordt gekeken naar collectieve oplossingen, ook over de bestuurslagen heen. Als voorbeeld worden gegevensknooppunten genoemd, vergelijkbaar met het sociale domein. Het knooppunt verzorgt gegevensverkeer tussen de gemeente en de andere partijen, waardoor één koppeling met het knooppunt voldoende is en niet iedere gemeente een eigen aansluiting met alle andere partijen hoeft te realiseren. De mate waarin het Rijk dit faciliteert heeft grote gevolgen voor de benodigde gemeentelijke inspanningen, en daarmee ook voor de kosten voor gemeenten.